

Štev. 17.

Leto 8.

Izhaja dvakrat na mesec.

Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravištvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbornice) kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Koliko mi plačamo poreza?

Ako je svatko drugi kriv, radni narod nije apsolutno ništa kriv današnjem bezizlaznom položaju vladajućeg društvenog sistema, zbrci ideja i nazora, kojima nastoje taj sistem da spasu, te neuspjehu zainteresovanih, da podrže još bar koliko u životu svoj sistem. U tim pokušajima spasavanja svog sistema žrtvuju zainteresovani skoro jedino snagu i živote radnog naroda.

Kriza je. — Da! — Ali kriza sadašnjeg sistema i povjerenja, da će taj sistem ikad više moći pružiti barem minimum egzistencije po životnom standardu radnika kulturnih zemalja, onomu, koji zaista snagom svojih mišica uzdržava svaki sistem.

Ali, makar radni narod nije ništa kriv tomu, što postoji »današnja kriza«, ipak on mora da podnese i podnosi sve tegobe i posljedice te krize. Radni narod ostaje bez posla, pa onda mora da gladuje. Ili, radeći uz vrlo niske nadnice, pa ne mogući se iz prihoda ni bar skromno prehraniti, daje zadnje snage tijela na oltar Moloha-kapitalističnog sistema i umire od tuberkuloze i opće fizičke slabosti, kao posljedice loše ishrane.

Da to i malo detaljnije obradimo! Uzmimo za primjer jednog seljaka, jer on radi izravno i samo na produkciji namirnica za održanje života.

Bez obzira, da li se on služi, ili ne služi tekovinama kulture i civilizacije i tehničkim sredstvima današnjice pri obradi svoje zemlje i produkciji namirnica uopće, seljaku producirane namirnice, kroz jednu godinu, predstavljaju vrijednost u produkciju uložene energije. U koliko on obradjuje veći kompleks in služi se savremenim sredstvima za olakšanje i povećanje produkcije, a u produkciju utroši istu količinu energije, u toliko mu je produkcija veća i po kvaliteti bolja. Ali u glavnom mjeru za uloženu energiju je producirana količina za život potrebnih namirnica. Zaključujemo iz toga, da se i prava vrijednost seljakeve energije treba mjeriti količinom produciranih namirnica za pokriće njegovih životnih potreba.

Ako seljakov dnevni rad — utrošak energije u produkciju — kroz cijelu godinu saberemo i podijelimo sa brojem dana u godini (365) dobićemo rezultat, da seljak radi prosječno dnevno 7 sati kroz cijelu godinu, a tim radom si pribavi sve namirnice potrebne za život. Kad njegove sve potrebe izrazimo u namirnicama za život, možemo onda izračunati i prosjek, koliko namirnica otpada na jedan radni dan od prosječnog dnevnog rada 7 sati. Daklem, seljak radom od prosječnih 7 sati dnevno podmiri sebi sve svoje životne potrebe. U koliko dnevno više radi, ili se koristi tekovinama tehnike pri produkciji, pa makar koji mu nije potreban za pokriće dnevnih potreba, pa tim suviškom stvara rezerve — stvara kapital.

Seljakov produkt može samo spekulativnim metodama današnjeg društvenog sistema da gubi, ili dobiva nešto na cijeni u odnosu prema idolu kapitalističkog društva — zlatu. Ali, kao predmet za ishranu uvijek predstavlja svoju, jednu te istu vrijednost. Od 1 kg brašna se uvijek može dobiti ista količina kalorija u ishrani, pa bilo brašno po 1 Din ili po 10 Din kilogram.

U koliko se produktima potcijenjuje njihova prava vrijednost spekulativnim metodama, toliko se potcijenjuje i energija, utrošena u produkciju odnosnih produkata. Daklem, samo spekulativne metode onih, koji podržavaju današnji društveni poredak, umanjuju cijenu seljakeve energije, utrošene u produkciju namirnica, a pri tom se oni koriste razlikom između vrijednosti, koju daju u moneti, i vrijednosti, koju zaista predstavlja seljakov produkt.

Na isti način strada, samo puno teže, industrijski radnik. Uzmimo za primjer jednog radnika u radionici za popravak lokomotiva, ili izradu željezničkih vagona.

Jedan prozor, izradjen za osobna kola, predstavlja u uporabi stalno istu vrijednost. (Predmet druge rasprave je njegova svrha, te umanjivanje njegove vrijednosti uporabom i kvarom.) Taj prozor predstavlja vrijednost utrošenog materijala — drveta itd. — i vrijednost u izradu utrošene radne snage. Ako ga je radnik radio 1 radni dan, to taj prozor, pored vrijednosti drveta, koju možemo istim putem posebno ocijeniti, predstavlja uloženu energiju jednog radnika za 1 radni dan.

Kako god seljak, tako i industrijski radnik imade svoje životne potrebe i pokriva ih utroškom svoje energije, svojim ličnim radom i fizičkim i duševnim. Računamo, da je kulturni štandard radnika viši nego seljakov, pa je takav odnos i u životnim potrebama. Za to, recimo, radnik mora da radi prosječno po 1 sat dnevno više, da si uzmogne sve potrebe podmiriti. I radi, kako je to i kod nas uvedeno, a ipak bez jedne i približno pravedne baze, po 8 sati dnevno. (Prema teoriji i računu osnivalaca dialektičkog materializma i najboljih savremenih filozofa, dovoljan bi bio za čovjeka kulturnih zemalja i kulturnih potreba, dnevni rad od maksimalnih 2 do 3 sata, da si tim radom podmiri sve svoje potrebe.) A za taj svoj rad morao bi dobiti vrijednost u namirnicama, kojima bi podmirio sve svoje potrebe.

Ali nije tako! — Radnik ne dobije danas za svoj rad niti toliko, da se bar dovoljno najede najskromnije hrane. Daleko je on od toga, da mu se rad plati vrijednošću, koju on zaista predstavlja. Nego se vrijednost njegovog radi ocjenjuje monetom. A pri tom onaj, koji ocjenu vrši, uživa korist između vrijednosti dane u moneti i prave vrijednosti radnikovog rada.

Tako se jedan prozor, koji radnik izradi u željezničkoj radionici, ne cijeni po faktičnoj vrijednosti utrošene energije, relativno produktu jednog seljaka, nego se cijeni monetom, a kod te ocjene, spekulativne metode donose korist onima, koji ocjenu vrše i koji podržavaju ovaj sistem.

Bankar, kapitalista, industrijalac, buržuj-rentijer, ne ulažu svoje energije, ili ako, a ono minimalno, nego žive od kamata i od toga, što, postavljajući cijenu seljakovom i radnikovom produktu, napravljenu razliku između faktične vrijednosti one, koju daju u moneti, prigrabljaju, bolje reći otimaju tu razliku, da si njom urede luksuzne apartmane i i pribave sve užitke, koje samo život i svijet mogu da dadu. Iz tih razlika si i kapitali stvaraju.

Prema visini dobitaka, stečenih na taj način, država im određuje poreze. A oni, da ne bi tim porezom bili mnogo oštećeni, uvijek nadju načina, kako će razliku, u moneti dane i faktične vrijednosti seljačkih i radničkih produkata, povećati, da si ju onda svesrdnije prigrabe.

Seljak i radnik su već platili time svoj porez, koji im je nametnut ovim sistemom. Ali, i pored toga se svakodnevno, raznim spekulacijama snižuje cijena seljakova produkta, a povisuje na tržištu cijena produktima, koji se izraduju u režiji kapitalista i ostalih korisnika ovog sistema.

Radnicima u industriji, koju eksploatišu kapitalisti, svakodnevno se snižuju nadnice.

Naravno jeste, da mora radnik i seljak plaćati po postojećim poreznim zakonima još razne poreze i daću, tako posredne kao neposredne, šta sve mora

podmiriti onom nadnicom, koju zaradi pod prije ugotovljenim razmjerama.

Država se brine donekle, da pomogne seljaku, time, što podiže spekulativnim putem cijenu njegovim produktima, te ga zaštićuje prema njegovim vjerovnicima. Do to je sve malo. Iz toga opet netko drugi vidi za sebe bolji račun, nego seljak. Seljaku je i opet tako loše, da očajava.

A radnik —? I za njega mora se poduzeti nužne mjere, da ga se riješi iz nesnosnog položaja. Predsjednik Sev. Američkih država Roosevelt vodi energičnu borbu za snižavanje radnog vremena i povišavanje zarade, da se smanji besposlica i pristupi rešavanju krize i tako bar donekle zaštiti radničku klasu. Skrajno je vrijeme, da se

i kod nas poduzmu najenergičnije mjere za zaštitu radnika te da se prestane redukcijama nadnica.

Potrebno je odmah pristupiti faktičnom sprovođenju osiguranja za slučaj neuposlenosti i dopitati mu potrebna sredstva sa strane države a dosadanje već postojeće besposleno osiguranje odmah proširiti na radništvo drž. obraćajnih ustanova, koje se do sada tom blagodatit nije moglo koristiti.

Čimpre mora se izraditi i sprovesti u život zakon o minimalnim nadnicama na osnovu egzistencnog minimuma te zakon o uvodjenju 6 satnog radnog dana bes smanjenja zarada, da se na taj način opet zaposli hiljade besposlenih radnika u produktivnom procesu te riješi njihove porodice propasti. E-č.

Zakaj tako neobzirni boji proti delavstvu?

Marsikdo se čudi, kako je mogoče, da je v zadnjih letih nastal tako hud boj proti delavstvu. Marsikdo tudi misli, da imajo nasprotniki prav, ko pravijo, da so temelji marksizma padli in da je nauk o socializmu za vedno odpravljen. Nasprotniki nikdar ne pravijo, da se bore proti delavskim pravicam. Tega priznanja se ogibljejo, pač pa so, kjer so še prišli do moči, kratko ustavili razvoj socialno-političnega delovanja ter obstoječe poslabšali. Vzeli so delavstvu politične in državljanske pravice ter se pobahali, da so uničili marksizem. Iz tega čisto jasno sledi, da fašistična borba take ali take barve ne gre proti socializmu ali marksizmu, ampak izključno proti političnim pravicam meznega naroda. Marksizem je za te ljudi le krinka, s katero hočejo prikriti svoj pravi namen.

Nekaj je kriva te hude borbe »proti marksizem« tudi svetovna gospodarska kriza vsaj indirektno. Ne človeška družba, ampak kapitalistični gospodarski sistem je spravil človeško družbo v krizo. Kapitalizem čuti, da človeštvo zahteva pravičnejši družabni red in da je teh nezadovoljstev, ki nimajo več socialne možnosti, več in več, zato je zakričal v svet: marksizem ogroža človeško družbo ter vzel v roko puško, odprl ječe in prepovedal govoriti o delavskih, oziroma socialno-političnih pravicah delavstva. Delavstvo tega ne sme povedati in dopovedati. Ustvariti se mora avtoritativni sistem vlade, ki bo sam odločal, kaj naj se zgodi. Toda v tej avtoritativni oblasti delavci direktno ne smejo imeti vpliva. Delavci niso bistveni člen gospodarstva, od katerega je odvisen procvit in blagostanje.

Ta namen ima boj proti »marksizmu«, ki torej ni boj samo proti socialističnemu delavstvu, ampak proti delavstvu sploh. To potrjujejo tudi naši okoli narodne strokovne zveze, ki sami s svojo okrožnico priznavajo, da hočejo delati z delodajalci za (smešno!) delavce. O klerikalizmu sploh ne govorimo, ker ta boj med delavci in delodajalci sploh ne priznava; zakaj hlapec je hlapec, gospodar pa gospodar in hlapec ne potrebuje pravice do borbe za svoj obstanek.

Gospodarska kriza je kapitaliste zaskrbela, ker so jeli narodi kričati po kruhu. Da se pa ta krik ne bo slišal predaleč, je bilo treba udariti po posameznih deželah po »marksistih«, kar je pa isto kakor po delavcih. Motil bi se pa, kdor bi mislil, da se izvršujejo ti udarci po delavstvu proti volji mednarodnega kapitalizma. Znano nam je, da je že pred leti mednarodni kapital pritisnil na Nemčijo, Avstrijo, Poljsko itd., da mora prenehati z liberalno socialno politikom, da mora torej storiti nekaj, kar bo uničilo vpliv močnih delavskih strank, ki zahtevajo enakoprav-

nost delavcev v državi. To je bil začetek preganjanja »marksizma«.

Te mednarodne kapitalistične politike so se oprijeli plačani agenti, katerim so se pridružili fanatični teroristi nevedoč, kaj rodi za narod ta politika. Z Nemčijo je mednarodna kapitalistična politika zadovoljna. Dela kanone, puške, strupene pline itd. za Nemčijo in za svoje države. Oblast ima danes in če bo treba, jo izrabi do skrajnosti, da jo ohrani.

Taka je politika kapitalizma. Ni pa s tem rečeno, da tudi kapitalizma ne zadenejo presenečenja. Družabni sistem se s tem ni izboljšal, pač pa so se razmere poslabšale. Zahteva po pravici ni postala odveč, marveč je najhujša; zahteva po socializmu živi dalje in se mora s poslabšanjem razmer samo še krepiti.

Zato socializma ali marksizma ne more nihče zatreti. Vse mezdno delavstvo ima pravico do socialnih in političnih pravic. Zato ta krivica, ki se danes dogaja delavstvu, ne more biti trajna.

Pravica mora zmagati! Varanje narodov pa propasti.

(Po članku v »Politiki« 11. 8. 33.)

Delavski položaj.

V vseh dosedanjih številkah smo priobčili daljše ali krajše članke, dopise in predstave o težkem položaju delavstva, iz katerih je izzvenela velika beda, v kateri se delavstvo nahaja in kateri so se vsi končali v eno zahtevo: **hočemo živeti človeka dostojno življenje.** — Odločujoči bi morali že vendar enkrat razmotrivati tudi o razmerah, v katerih živi delavec, katere vladajo v delavskih družinah, ki so navadno oblagodarjene s kopico otrok. Zlasti odločujoči na teritoriju ljubljanske železniške direkcije bi morali posvečati tem razmeram še prav posebno pažnjo, ker pri nas je delavec v nad 80% vsega delavstva navezan edinole na dohodek, ki ga zasluži z delom svojih rok, ker naš delavec nima nikakega privatnega premoženja, hiše ali celo posestva.

Gotovo, da so razmere za našega delavca še daleko težje in da grozi propadanje delavskih družin baš v naših krajih, ako ne bo nujne odpomoči.

Smatramo za izredno škodljiv in tudi nevaren dosedanji postopek, da se pri štednji črta kar v procentih skoraj izključno le pri delavstvu, da se zmanjšuje osnovne prejemke, uvaja brezplačne dopuste in to v času, ko v delavskih družinah že vlada lakota.

Otroci delavskih družin hirajo in propadajo, niso niti najmanj odporni napram boleznim, vsi so podhranjeni, kar bo imelo za posledico, da bodo ostali stalno telesno oslabiljeni in tudi kasneje, nesposobni za pridobivanje.

Pretežna večina delavstva danes ne zasluži (zlasti ne pri progovnih sekcijah) Din 500 mesečno, ako upoštevamo odtegljaje za bolniško blagajno, davke in pokojninsko zavarovanje.

Kako naj ta delavec s tem zneskom plača najemnino za stanovanje, kako naj plača račun v trgovini za živila, kako naj si preskrbi obleko in čevlje, kje naj nabavi knjige za šolo, s kom naj plača račun za drva in premog, nabavi življenske potrebščine za zimo? Vsakega mora biti jasno, da ta znesek ne zadostuje niti za enega samega človeka, kaj šele za pet, šest in več članske družine. Ne vemo, če so gospodje na odločujočih mestih, ko so sestavljali delavske pravilnike, ko so odredili brezplačne dopuste in znižavanje urnih plač, zamislili se, kako naj delavec s temi prejemki izhaja. Ne vemo, če bi bil pripravljen vsaj eden izmed teh odločujočih s svojo

družino en mesec preživeti tako življenje, kot ga mora živeti železniški delavec, od katerega se danes zahteva maksimum produkcije ob daleko nezadostni plači.

Sedaj pred zimo dviga naš Savez ponovno apel na vse, ki odločajo o usodi železniškega delavstva, da spregledajo ter prenehajo z dosedanjo prakso vednih redukcij in uničevanjem delavskih družin.

Ponovno zahtevamo sedaj pred zimo, da se pristopi k rešitvi delavskega položaja in da se v to svrhu kot najnujnejše zagotovi delavstvu osemurnik in takoj izplača najmanj **one plače**, ki jih predvideva delavski pravilnik. Istočasno da se ukine brezplačne dopuste in da se s posebnim zakonom čimprej odredi take **začetne plače za delavstvo, da bodo odgovarjale življenskim potrebam delavca in njegove družine.**

Za vlakospremno osobje.

Uredite zadeve vlakospremnega osobja!

Vedno več pritožb in kritike prihaja iz vrst vlakospremnikov in to tako od poslednjih zaviračev pa tja do vlakovodij radi neznosnih razmer, ki so se tekom letošnjega leta udomačile pri vlakospremnem osobju in postale takorekoč pravilo — zakon.

Nič več ne moremo govoriti o osemurnem delovniku, prosti dnevi spadajo samo še med lepe spomine preteklosti, okrožnice, ki prihajajo, ne govore več o kakih pravicah osobja, marveč samo o dolžnostih, službenih nalogih in groznih s kaznimi.

Vlakospremniki se spominjajo dobrih časov in se zlasti zavednejši dobro zavedajo, da je moglo priti do take spremembe le vsled tega, ker je dosti vlakospremnikov pozabilo na glavno svojo dolžnost — biti organiziran.

Koliko je vlakospremnikov, ki že nad dve leti čakajo na napredovanje v položajni plači, ker so izpolnili pogoje, a napredovanja ni od nikoder.

Koliko je vlakospremnega osobja, ki je oškodovano pri uvrstitvi v turnus in dasi še vedno veljajo odredbe o rangi, ne morejo doseči svoje pravice.

Leta in leta že zahteva vlakospremno osobje pravilno ureditev odškodnine za potovanja in to v sistemu **urnine**, a mesto da bi bila ugodno rešena ta upravičena zahteva vlakospremnikov, se vlakospremnemu osobju krši še one prejemke, ki jih je svoječasno uživalo na račun kilometraže.

Do danes ni bilo mogoče prepričati odločujočih, da mora tudi vlakospremno osobje dobiti odškodnino za premik v medpostaji, saj mora vršiti vse posle premikalnega osobja in plačevati velike kazni za vsak nedostatek, ki se pri premiku pripeti. Dasi je vsakemu jasno, (ali bi mu vsaj moralo biti, če le malo pomisli), da je pravilnik o postranskih prejemkih tozadevno pomanjkljiv, ker določa odškodnino za premik le za strojno osobje, ni mogoče doseči, da bi bil izdan dodatek, da pripada ta odškodnina tudi vlakospremnemu osobju.

Najlepše je prišlo začetkom septembra in sicer z odlokom št. 21754/II, ki poroča, da je kontrolni organ Generalne direkcije ugotovil, da se vodi pri tovornih vlakih na progah ljubljanske direkcije vse osobje v službi ne oziraje se na to, ali je potrebno ali ne. Pri vlakih, kjer je bilo potrebno zavirati 55 ton, je bilo stvarno zavrtih 87 ton. Na ta način da se, mesto da bi se štedilo pri izdatkih na kilometraži, vstvarja le nepotrebne izdatke.

Direkcija je vsled tega po nalogu Generalne direkcije odredila, da se nepotrebno osobje ne vodi kot da je v službi, oziroma, da se ne uporablja brez potrebe za vožnjo, ampak da se vodi ali »reži« ali pa da se sploh ne dodeli vlakom, pri katerih ni stvarno potrebno. — Vsled te okrožnice je izredno prizadeto osobje pri tovornih vlakih, zlasti pri nabiralnikih, ker posamezne službene edinice v resnici tako prakticirajo, da je osobje vakuu dodeljeno, vendar ne dobi kilometraže, ker se osobja ne rabi za zaviranje, dasi mora na vseh medpostajah intenzivno delati pri premiku, dokladanju in razkladanju. Da se ukine ta očitna krivica, ki se godi osobju, je Savez nujno predložil direkciji motivirano predstavko s prošnjo, da se tudi

nadalje vodi vse osobje, ki se ga rabi pri vlakih bodisi za zaviranje, bodisi pri delu na progi, kot v službi.

Vlakospremniki, ne nasedajte gotovim agitatorjem!

Zadnje čase so se pojavili tudi v ljubljanski direkciji in sicer zlasti v ljubljani na glavnem kolodvoru agitatorji, ki prepričujejo vlakospremno osobje, da bo doseglo uspehe in vse kar želi le, če bo ustanovilo samostojno društvo vlakospremnega osobja, ki baje že obstoja v Beogradu.

Vlakospremno osobje je imelo s snovanjem nekih kategorijskih organizacij že zelo slabe izkušnje in ker je pretežna večina osobja v deset in deset letni izkušnji prišla do prepričanja, da edino močna enotna organizacija vseh železničarjev zamore ščititi interese vsega osobja, je jasno, da agitacija za cepljenje organiziranih sil ne more roditi uspeha.

Vlakospremniki, pomislite, kdo ima interes, da se železničarji cepijo in ločijo v čim več kategorijskih organizacij?

Železničarji sami tega interesa nimajo, ker morajo vedeti, da čim šibkejša so sila delavstva, tem bolj bodo izrabljani in bodo izgubili vse pravice.

Kakšne koristi pa naj pričakuje osobje od intervencij malih organizacij, sedaj, ker so časi in razlogi, ki so poklicali pred leti v življenje društvo strojevodij, že davno minili. — Vsaka kategorija bi hodila v Beograd z zahtevami za sebe in bi pri tem direktno ali indirektno kazala na druge kategorije, ki baje imajo nekaj več in kjer se da nekaj vzeti. Take intervencije bi imele za posledice, da bi se redukcije izvajale še hitreje, ker ne bi bilo nikogar, ki bi res zaščitil osobje.

Jasen dokaz, da ima delodajalec interes na ustanovitvi samostojne organizacije vlakospremnega osobja, je dejstvo, da je vodstvu te organizacije, ki šteje komaj par članov, že **odobril nova pravila**, dovolil delovanje, dovolil kar **pavšalno izredne dopuste** za občne zборе in za seje centralne uprave, dovolil udeležencem kar v **naprej proste vozovnice** v to svrhu in **dal predsedniku in tajniku društva dve stalni brezplačni karti za vse proge za celo leto.**

Slehernemu, ki gleda z lastnimi očmi in zna le malo presoditi, mora biti jasno, da te velikanske ugodnosti, ki jih nudi delodajalec sam od sebe novostnojoči se kategorijski organizaciji, ne pomenijo za železničarje nič dobrega.

Nikdar ni in ne bo delodajalec dajal ugodnosti oni organizaciji, ki se bori za interese in dobrobit delavstva, ker taka borba zmanjšuje delodajalcu njegove dobičke in koristi delavstvu. Ona organizacija pa, ki živi najrazličnejše dobrote in protekcijo od strani delodajalca pa že s tem dokazuje, da služi le interesom delodajalca, kar pa škoduje interesom izkoriščenega delavstva.

Vlakospremniki! Imejte to pred očmi in ne nasedajte mamljivi vabi, marveč ostanite odločni borci za svoje pravice, za boljše bodočnost vsega delavstva v enotni razredni železničarski organizaciji.

ŽELEZNIČAR-NASTAVLJENEC!

Ali si že prispeval za stradajoče sodruge-rudarje?

Podelitev službene obleke.

Pri izplačilu prejemkov dne 1. okt. je bil velik del osobja neljubo presenečen, ko ni dobil izplačanega prispevka za službeno obleko. Iz seznamov za izplačilo prispevka za službeno obleko so bili črtani vozopisci, transiterji, svetilničarji, nakladniki in sploh velik del skladišnega osobja. Da celo posamezni vratarji niso dobili izplačanega prispevka.

Člen 1. in 41. pravilnika o službeni obleki določata, da mora nositi postajno in skladiščno osobje, ki pride med službo v dotiko z občinstvom, službeno obleko in dobi za njo prispevek.

Še pred desetimi leti je to osobje redno prejelo res dobro in odgovarjajočo službeno obleko v naturi, kmalu po tem pa se je začelo obleko podeljevati neredno, dokler ni prišel novi pravilnik o službeni obleki, ki je podelitev v naturi ukinil ter predvidel prispevek v gotovini in sicer največ po Din 600 letno, kar za nabavo vse potrebne službene obleke itak ni zadostovalo.

Gornje kategorije so lansko leto še prejele ta prispevek, letos pa so črtani, dasi pravilnik o službeni obleki izredno določa, da imajo pravico na prispevek vsi uslužbenci v postajni, skladiščni itd. službi, ki pridejo pri izvrševanju službe v dotiko z občinstvom.

Prizadeti so v pretežni večini naredili vloge na direkcijo, da se jim ta prispevek izplača ter upamo, da bo direkcija uvidela krivico, ki se godi osobju in to krivico popravila ter odredila izplačilo prispevka.

Tudi organizacija je podvzela vse korake, da se izposluje pri Generalni direkciji potrebno tolmačenje tudi za gornje kategorije, kakor je lansko leto že izšlo tolmačenje za telegrafiste in kalkulante.

Iz sekcije kretniškega in premikalnega osobja.

Naša kategorija je zadnje čase vedno bolj izkoriščena in vedno bolj mora doprinositi velik procent k vsaki redukciji, pri vsaki štednji in uravnovešanju budžetov.

Nikdar se nismo branili pred izpolnjevanjem službenih dolžnosti, ki so predpisane z zakoni, uredbami in pravilniki, ker smo se zavedali, da dobimo tudi pravice, ki nam pripadajo po istih predpisih. Sedaj pa se je položaj popolnoma spremenil, ker je breme dolžnosti iz dneva v dan večje, seznam pravic pa je dnevno manjši in v kolikor so naše pravice še zabeležene na papirju, se ne izvajajo, ker primanjkuje za izvajanje pravic potrebnih kreditov.

Naš savez je direkciji opetovano predložil izčrpna poročila o težkem stanju, v katerem se nahajamo, apeliral je na izvajanje določb o določitvi delovnega časa, zahteval podeljevanje prostih dni, zahteval zadostno število strokovno izvežbanega osobja za nadomestnike, da bi osobje lahko izrabilo dopust, zahteval je pri Generalni direkciji in Ministrstvu v Beogradu pravilno ureditev doklad za vršenje odgovorne službe, vendar žal brez uspeha.

Mesto, da bi dobili in življali zakonito zajamčene pravice, moramo doprinositi še nove žrtve, ki naš položaj še poslabšujejo. Povsod se uvaja poleg že itak podaljšane službe še rezervna služba, ko moramo že dosti prostega časa žrtvovati za šolanje.

Proti tej rezervni službi je v več konkretnih slučajih vložil naš savez na direkcijo utemeljene predstavitve, od katerih objavljamo v informacijo članstvu nekatere:

Obračamo se do Vas, gospod direktor, s prošnjo radi ukinitve rezervne službe pri blokovníkih na stanici Ljubljana glavní kolodvor.

Sedaj je za blokovníke uvedeno, da morajo delati pred nočno službo 14 dni od 8.—12. ure v drugih blokkih radi uvežbanja in nadaljnih 14 dni po nočni službi od 14.—18. ure. Poleg tega morajo seveda v prostem času obiskovati še šolo in tako v tem času ni misliti na odpočitek, ki je zlasti za to osobje v eni največjih dispozijskih postaj nujno potreben že radi varnosti prometa.

Nadalje prosimo, da bi ukiniteli raznašanje svetilk uvoznih signalov od in do

lampisterije zvečer in zjutraj, ker se nahaja takrat le eden v bloku, kar zopet zmanjšuje varnost prometa ter prosimo, da bi se raznašanje svetilk zopet dodelilo svetilničarjem kot je bilo preje.

Obračamo se do Vas, gospod direktor, s prošnjo radi ureditve delovnega časa premikalnega in kretniškega osobja v Zalogu.

To osobje ima sicer turnus 12/24, vendar se je začela pojavljati praksa, da se pri nočnem dotoku »N« voz (perutninskih voz) za ureditev istih uporabljajo premikalno in kretniško osobje v prostem času.

Po nalogu direkcije je g. postajnačelnik odredil že pretekli mesec, da se ima stalno vršiti rezervna služba in to od 8.—12. ure vsak četrtek, petek in soboto v tednu. Prizadeto osobje ima poleg tega ob ponedeljkih, torkih in sredah šolanje od 8.—9. ure. Iz tega sledi, da nima prizadeto osobje niti enega dneva res prostega in da ni misliti na odpočitek po nočni službi, zlasti če se upošteva dejstvo, da stanuje dosti osobja tudi po celo uro hoda daleč od postaje.

Posebno sedaj, ko je nastopilo deževno vreme in mraz ter pred zimo bo tako osebna varnost, kakor tudi varnost prometa zelo ogrožena, ako se navedena odredba o uvedbi stalne rezervne službe ne ukine.

Končno pripominjamo, da krši navedena odredba tudi uredbo o določitvi delovnega časa ter upamo vsled tega, da bodete odredili ukinitve rezervne službe.

Mednarodni pregled.

(ITF.)

Reakcija v Švici proti volji naroda.

Dne 28. maja se je švicarski narod z veliko večino izrekel proti redukciji prejemkov državnih nameščencev. — Kljub temu ljudskemu glasovanju pa je vlada izdelala sedaj nov zakonski načrt, ki predvideva povprečno 7% znižanje vseh prejemkov. Ali se pripravljajo tudi zvezni svet »najstarejše demokratične države« na diktaturo? Na švicarskih delavcih je, da izreko svoj odločen »ne«.

Nadaljno znižanje staleža železničarjev v Angliji. Po zadnji statistiki prometnega ministrstva se je v času od 1. marca 1932 do 1. marca 1933 znižalo število železničarjev od 597.971 na 561.300, toraj za 5,3%. Največje znižanje je bilo izvršeno pri osobju v delavnicah, kjer je bilo reduciranih 9789 delavcev, na progi pa je bilo reduciranih 3125 delavcev. Vlakospremno osobje je bilo znižano za 4576 oseb.

Reorganizacija uprave ruskih železnic. Pri pregledu ruskih železnic je uprava ugotovila, da so bile ruske železnice sedaj upravljane po birokratičnih metodah. Direkcije in pisarne so bile prenapolnjene in 2/3 najboljših tehnikov in inženjerjev se je moralo baviti s pisarniški posli za grmadami aktov, v eksekutivni službi pa so bile vsled tega velike vrzeli. Uprava ruskih železnic je uvidela kvarnost takega sistema ter je birokratizem zmanjšala na minimum in dala vse tehnično in strokovno osobje z velikimi pooblastili na progo. Dobri uspehi so se pokazali takoj in uprava je zamogla še v današnjih časih pristopiti zvišanju prejemkov osobja. V informacijo prinašamo razdelbo plač:

kategorija: vlakovodja pri osebni službi, stare plače 145 rubljev, nova plača: 200—250 rubljev.

kategorija: vlakovodja pri tovornih vlakih stare plače 135 rubljev, nova plača 160—180 rubljev;

kategorija: delovodja v delavnici stare plače 280—360 rubljev, nova plača 400—500 rubljev.

V istem razmerju so se povišali tudi prejemki nižjega osobja.

Zmanjšanje brezposelnosti železničarjev v Ameriki. V mesecu maju 1933 je bilo zaposlenih na novo pri železnici 19.126 uslužbencev. Posebno se povečava število delavstva v delavnicah, ki se je povečalo avgusta za 12% in septembra za 5%. V tem času se je izplačalo več na prejemkih osobja za 1 milijon 812.000 dolarjev.

Stalež osobja pri rumunski železnici. Dne 1. januarja 1928 je znašalo število zaposlenih železničarjev 114.784. Dne 1. januarja 1933 pa le še 86.023.

Iz oblasnih sekretarijata.

IZBORI ZA RADNIČKE KOMORE.

Izbori za Radničke Komore u Zagrebu, Beogradu, Novom Sadu, Sarajevu i Splitu obaviti će se u nedjelju dne 29. o. m. U njima će uzeti učešća i brojni naši članovi: svi povremeni radnici te svi namještenici i radnici industrijskih i privatnih željeznica, koji su na dan raspisa izbora bili članovi kod dotičnih OUZOR-a.

Treba li naši članovi da glasuju? Svakako! Svatko, tko imade pravo glasa, dužan je da to svoje pravo iskoristi i time pridonese učvršćenju ugleda same ustanove i pojačanju autoriteta onih, koji će Radničkim Komorama upravljivati. Treba uvijek imati pred očima, da su Radničke Komore radničke ustanove, koje moraju imati i punu radničku potporu.

Za koga ćemo glasati? Glasati ćemo samo za kandidate, koji se nalaze na listinama Ujedinjenog radničkog sindikalnog saveza Jugoslavije, a koje su postavljene za sve Radničke Komore. Zašto? Zato, jer samo kandidati sa tih listina su pravi radnički kandidati, koji su programom i svojom ličnom čašću vezani, da se živo i odlučno zauzimaju za radnike i brane njihove interese! Zato, jer su to predstavnici klasnih radničkih organizacija, koje su svojom dugogodišnjom borbom Radničke Komore kao i sve ostale tekovine radnicima izvojevale!

Svi naši članovi, koji imaju pravo glasa, dužni su, dakle, da na dan izbora dodju na biralište i daju svoj glas za listinu URSSJ-a. Svatko, tko bi drugačije postupio, nebi bio dostojan član ovog Saveza.

Drugovi — izvršite vašu dužnost!

Dopisi podružnica i povjereništava.

ZAGREB.

Prilike u zagrebačkoj ložionici interesirati će naše članove u otaslim mjestima. Prije svega moramo izjaviti, da su te prilike za nas vrlo nepovoljne. Radno vrijeme nam je reducirano na 7 sati, a subotom na 6 sati. Još se ta okružnica nije ni osušila, već je izašla nova, kojom nam je određeno, da moramo raditi svaki dan 7 sati, pa i više, ali bez prava na prekovremeni rad, kako to pravilnik predviđa. Tome su se radnici solidarno oduprli sa izjavom, da će raditi samo određeni broj sati i ništa više. Dne 19. sept. uslijedilo je izdavanje naloga većem broju radnika, kojima ih se šalje na besplatan dopust kroz 4 dana. Ali ni to nije bio posljednji udarac: dne 21. sept. o. g. izdan je oglas, da će se kroz 4 dana raditi samo 5 sati. Dne 22. sept. spriječi negodovanje radnika, objavljeno je ujedno, da je to učinjeno, jer se za isplatu radničkih zarada neima dovoljnog kredita.

Evo, iz toga se najbolji vidi, da su naše prilike više nego teške. Naše patnje su ogromne. Na radu moramo mnogo i teško raditi, a sa zaradom moramo gladovati. Jedina nada u tim teškim prilikama nam je naša strukovna organizacija, naš ujedinjeni savez. Trudimo se, da ga čim više ojačamo, jer jedino preko jake organizacije može da dodje poboljšanje. Biti će sreća za sve nas, ako svi naši drugovi čim skorije da uvide i kroz organizaciju porade za svoje poboljšanje.

DENUNCIJANTSKA MIZERIJA.

Poslije naše ogromne skupštine, koju smo održali u željezničkoj kantini, našla se jedna mizerija, koja je tek pred kratkim vremenom položaj radnika zamijenila sa položajem imenovanog službenika, pa išla pretpostavljenima denuncirati: »Radnici ne će da rade, jer su juče imali skupštinu i tražili veću plaću.« Uslijedila istraga nije, razumije se, donijela nikakvog rezultata. Denuncijant, koji ni sam nema što jesti, pokazao je svoju mizeriju.

BLINJSKI KUT.

Ma da smo nemilosrdno pritisnuti samovoljom, ipak smo dne 17. sept. o. g. održali vrlo dobro posjećeni sastanak, na kojem je drug Kmet podnio iscrpiv izvještaj o položaju željezničara, o radničkom pravilniku i našoj stručnoj organizaciji. Nakon pažljivo saslušano govora druga Kmeta javilo se za riječ više domaćih radnika. Svi su iznosili žalbe na postupak nadglednika pruge, koji je protiv njih podnio prijave političkim i željezničkim vlastima, a samo radi toga, jer su održali jedan stručni sastanak i riješili se poraditi na podizanju svoje stručne organizacije. Istovremeno, dok se ovako postupa sa radnicima, daje se u

naše glasilo ispravak, u kojem se gospodin prikazuje najvećim radničkim prijateljem. Može gospodin prikazati neistinom sve naše tvrdnje i žalbe, činjenice ali govore drugačije: pružni radnici u Blinjskom Kutu za svoj čestiti obraz i mukotrni rad stalno su izloženi vrijeđanju i progonima.

Pri završetku sastanka radnici su molili, da ih Savez svakako uzme u zaštitu. Njih se proganja i muči samo radi toga, jer gospoda smatraju, da su radnici bespravni i da se s njima može raditi šta se hoće. Otuda i njihovo neprijateljstvo prema pokušaju, da se stvori stručna organizacija. Nečista savjest odmah je reagirala. Radnici imaju i dalje šutjeti i trpjeti!

Sastanak je zaključen jednodušnom željom, da se svi radnici bratski slože i svrstaju u redove svoje stručne organizacije. To je jedini put i jedino sredstvo, da se dodje do boljeg života i do više pravde.

Sa industrijskih pruga.

LJUBIJA.

Teškom mukom očuvali smo našu podružnicu i za vreme velike besposlice, ko rudnik Ljubija nije radio. Odmah posle obnove rada gđržavali smo glavnu godišnju skupštinu i to dne 5. oktobra 1933 u prostorijama Radničkog doma, kojoj je prisustvoval preko 300 članova i drug župančić iz Sarajeva, koji nam je opširno govorio o postanku i značaju te potrebi sindikalne organizacije. Posle izvještaja funkcionera bila je saglasno odobrena razrešnica starijom odboru te je bio biran sljedeći odbor:

predsjednik: Ljubić Simo, strojevodja;
tajnik: Marinković Jovo, pom. vlakovodja;
blagajnik: Maraković Jure, bravar;
odbornici: Bogdanović Trifun, vlakovodja,
Ljeskovski Ivan, strojevodja, Tizić Jovo, kočničar;
nadzorni odbor: Došenović Vojislav, kočničar,
Tihostup Vladimir, glavar stanice.

Na godišnjoj skupštini bila je primljena i opširna rezolucija o položaju i zahtjevima željezničarskog osoblja državnog rudnika u Ljubiji, koju ćemo objaviti u narednom broju Željezničara.

ŠIPADOVI ŽELJEZNIČARI.

Već nekoliko godina bore se ovi željezničari, organizovani u svom stručnom Savezu USZJ, za regulisanje radnih odnosa odnosno za sklapanje kolektivnog ugovora.

Poznato je, da su u zadnje dve godine u više navrata slali žalbe, predstavke kao i izvještaje svim mjerodavnicima, u kojima su prikazivali svoj težak ekonomski položaj. Prošli mjesec održali su konferenciju, o kojoj je bilo sve članstvo obavješteno preko »Ujedinjenog Željezničara« te su na istoj podneli opširan izvještaj o položaju te postavili zahtjev za sklapanje kolektivnog ugovora.

KALENDAR ZA GODINU 1934.

Ovih dana izašao je željezničarski kalendar za god. 1934 sa veoma opširnim sadržajem te će dobro poslužiti svim željezničarima kod sviju važnih pitanja.

Iz sadržaja nešta važnijih članaka:
Prinadležnosti sviju kategorija regulisanog osoblja — Podela razreda skupce — Odmerna godišnjeg odmora — Unapredjenje regulisanog osoblja — Prestanak službe — Dodatci na skupoću aktivnog osoblja — Najvažniji propisi radničkog pravilnika — Penzijski propisi radničkog pravilnika — Penzijski propisi radnika — Penzijski propisi regulisanog osoblja — Najvažniji propisi bolesničkog fonda — Propisi o voznim povlasticama — Kada mogu ići u penziju — Propisi o porodičnoj penziji — Upute i savjeti za sastavljanje molbi — Ordinacije željezničkih liječnika-specijalista.

Pored toga se u kalendaru nalazi još odlazak i dolazak vozova u Ljubljani, Maribor, Zagreb, Beograd, Suboticu, dalje tabele Whitworthovog šarafa, tarife bileta po kilometrima, turnus tabele.

Za industrijske željezničare objavljeni su najvažniji propisi isto i za tramvajce, pored toga još pravilnik o članarini in članskim pravima u Savezu, spisak slobodnih sindikalnih organizacija, radničke štampe i konzulati.

Svaki kupac osiguran je za slučaj smrtno nezgode još za Din 500.—

Kalendar stane Din 10.— za komad te prporučamo svim željezničarima, da ga hitno nabave.

»Ujedinjeni Željezničar«, Ljubljana — Radnička komora.

ra. Zahtjevi bili su predloženi svim mjerodavnicima te je podružnica Ujedinjenog saveza željezničara Jugoslavije u Drvaru primila od centrale »Šipada« sljedeći odgovor:

»Vaša predstavka od 27. avgusta o. g. bila je predmet raspravljanja na sjednici našeg upravnog odbora, pa je donešen zaključak, da izvolite do 1. januara 1934 predložiti svoje konkretne zahteve u formi kolektivnog ugovora, nakon čega će se pristupiti proučavanju i donošenju definitivnog zaključka.«

Centralna uprava »Šipada«.

Nakon dugih napora ipak je Šipadovim željezničarima uspjelo, da je predloženo pristalo na razgovore o regulisanju radnih uslova. Uvjereni smo, da će biti sada jasno svima industrijskim željezničarima, da će jedino putem svoje stručne organizacije Ujedinjenog saveza željezničara Jugoslavije doći do svojih prava i vjerujemo, da će svi pristupiti u redove organizacije te se preko nje boriti za bolji život. Samo složnim i zajedničkim radom doći ćemo do svojih prava.

Podružnica USZJ Drvar.

SA INDUSTRIJSKE PRUGE ŽELJEZNIČARIMA U DRVARU.

Prilikom boravka Centralne Uprave »Šipada« u Drvaru 19. do 23. septembra radnički povjerenici i predstavnici naše podružnice, posetili su generalnog direktora Šipada g. dr. Ulmanskog.

Tom prilikom tretirali smo opšta pitanja, koja tangiraju osoblje direkcije željeznica; te smo polučili gotove uspjehe i to: Rešeno je, da sve strojevođe, ložari i razmjestači dobiju kratke zimske bunde, a kočničari kišne kabanice, jer su isti prošle god. dobili bunde. Isto tako rešeno je za celokupno radioničko, ložioničko osoblje, da dobiju radnička plava odijela za prljave radove. Bilo je još govora po raznim lokalnim pitanjima o izgradnji Radničkog Doma itd.

Najglavnija tačka razgovora bila je pitanje kolektivnog ugovora i penzionog fonda za celokupno osoblje pri direkciji željeznica Šipada u Drvaru. Isto tako bilo je govora i sa strane pilanskih radnika, te posle obostrane diskusije, rešeno je da se izradi nacrt kolektivnog ugovora, u kojeg bi došao i penzioni fond, kao i sve naše želje, te istog da dostavimo Upravi Šipada. Posle svih ovih formalnosti dolazimo na glavne pregovore. U nacrt ćemo uneti sve zahtjeve željezničkog osoblja i tražiti definitivno regulisanje položaja.

Ovo izjavljujemo celokupnom osoblju pri direkciji željeznica u Drvaru, bez razlike položaja i kategorije, da isto primi k znanju i zajednički istupi po opštim pitanjima, da bi konačno osigurali našu budućnost i poboljšali naš ekonomski položaj.

»Zato drugovi svi na posao.«

Ujedinjeni Savez Željezničara Jugoslavije, podr. Drvar.

DOHAKALI HASIJE.

Članak pod gornjim naslovom u »Radničkom glasniku« od 26. avgusta 1933. potpuno je neistinit i podla je intriga i podvala.

Prvo, što iznosi, da je drug D. Balaban »neumorni razbijač radničkog pokreta«, neistinito je, već na protiv on neumorno radi na ujedinjenu i konsolidovanju radničkog pokreta.

Drug Balaban u opšte nije imao pojma o postojećim fondovima u Tesliću, već smo se mi sami žalili Radničkoj komori u Sarajevu, da imamo u Tesliću radničke fondove, koje smo osnovali mi svi radnici uz pripomoć uprave preduzeća i u koje ulažemo mi radnici kao i preduzeće. A od strane radnika uvukli su se u upravu jedino ljudi iz Opšteg radničkog saveza te postali absolutni gospodari fondova te rukuju s njima po svojoj volji bez ikakve kontrole i nadzora sa strane radništva. A što je najgore, oni su tako rukovali i još sada rukovode tim fondovima, jer mora biti svaka molba, upućena tim fondovima, potpisana od povjerenika dotičnog odeljenja, u kojim molioć radi, a povjerenik bio je isto Orsovac. Ovi povjerenici na molbu stave neki znak, s kojim su obilježavali, je li dotični molioć član njihove podružnice ili nije, i ako je član on

dolazi u obzir, a ako nije on slabo ili nikako ne dolazi u obzir.

A šta imade još njihovih nepravilnosti, koje je kontrola, sastavljena od predstavnička poduzeća i predstavnika radničkih povjerenika to je druga Branka Milića i Djuro Mihelčića ustanovila, imali bi ih vazdan pisati.

Te kako smo mi to uvideli, mi smo tražili, kao i sama pravila predviđaju, da novoizabrani povjerenici pregledaju poslovanje tih fondova te se kod pregleda ustanovili velike zloupotrebe i nepravilnosti, koje tangiraju rad Orsovih ljudi u upravnom odboru, dok su članovi odbora — predstavnici preduzeća — bili potpuno ispravni i lojalni u radu.

Predstavnici novoizabranih radničkih povjerenika sporazumno sa MMO u Tesliću sazvali su javnu skupštinu radnika, da iste o radu Orsovaca u fondu obavjeste i da sami radnici donese o tome svoju odluku: ili da i dalje ostave te iste ljude na upravi ili da iz izmene, Pomenuta skupština bila je sazvana za 11. avgust. Dočim oni uvidevši, o čemu se radi i saznajući zašto je skupština sazvana, nauškaju nekoliko tipova, da u sporazumu sa njima podignu buku i hajku, tako da se nije moglo izvještaj povjerenika niti u opšte ikoga čuti. Uslijed toga morali smo skupštinu raspustiti bojeći se kakvog incidenta, pošto od strane vlasti nije bio niko prisutan.

O svemu obavjestili smo Radničku komoru kao i vlasti i tražili njihovo posredovanje. Nakon toga ponovno smo sazvali skupštinu za 18. avgust, na koju je Radnička komora izaslala svoje predstavnike D. Balabana iz Banja Luke in Branka Tadića iz Sarajeva, da stvar u sporazumu sa radničkim povjerenicima urede, da budu ti fondovi u buduće odgovarali onoj pravoj svrsi, za koju su osnovani, da će se moći svaki radnik istima pravilno koristiti. I to smo poduzeli, da ne mora da dolazi do posredovanja vlasti.

Medjutim ovi u sporazumu sa ovdašnjim lekarom OUZOR dr. Perom Gutešom došli su na skupštinu, da bi onemogućili skupštinu samo za to, da radnici ne bi dočuli i doznali za prijava dela Orsovaca u radničkim fondovima i za gotove nepravilnosti dr. Guteše, koje su bile pored izvještaja o fondu na dnevnom redu.

I tako su se oni njih jedno 20 i dr. Guteša rasporedili po sali Radničkog doma i čim je počeo govoriti koji govornik, digli su buku tako, da nije niko ništa ni mogao čuti. Uslijed toga opet se je morala skupština raspustiti, a njih jedno 20 sa dr. Gutešom na čelu ošli su pred upravu poduzeća, da izjave, kako je sve radništvo za staru upravu tih fondova i opravdaju njihov rad.

Eto u čemu je cijela stvar, a ne u onome, što oni u svom radničkom glasniku navode.

I sada nam drugo nije ništa preostalo, već da zatražimo intervenciju vlasti, našta će oni opet da se posluže podvalama, kako smo mi »policijci i socializdajnici« i što mi neznamo sve.

Navodi, da je Balaban ovde na Banji bio zdrav jedino za to, da izmisli neke planove, kako će sa nekim akordantom Djutom Mihelčićom upropastiti naše postojeće fondove te imovinu i novac prigrabiti u svoje ruke, mogu izmisliti res samo »Orsovc«. Pa uprav, kad bi bilo to istina, mi radnici pitamo Orsove, ko je na upravi Središnjeg ureda za osiguranje radnika? Nitko drugi već Vili Haramina, predsjednik Opšteg radničkog saveza. Pa zašto on dozvoli ovakav postupak i zar nije on krivlji zlu, jer ga dozvoli, kao Balaban?

Da, Orsovc, lako je bacati ljagu na Balabana, starog borca, koji je u ranijim borbama doprineo svojim agilnim radom samo dobro i slogu radničkoj klasi te se je uvijek u svima pravcima zalagao za interese radnika te uvijek izlazio radnicima u susret, a nemoguće je ovu ljagu i dokazati. Orsovc neka znadu, da nije niko u stanju oduzeti ili u ma kakve druge svrhe upotrebiti radničke fondove, pošto je to lična svojina sviju radnika, kojima je i uprava poduzeća sa svojim doprinosima pomogla osnovati te fondove. A najmanje Djuro Mihelčić, koji je kao svjestan i pošten radnik jedino napadnut putem pomenutog članka samo za to, što u svom izvještaju iznosi nepravilnosti i zloupotrebe u pomenutim fondovima, a naročito nad glavno rukovodećem Mehmedu Barjaktareviću, zvanom Grahi.

Odbor radničkih povjerenika željeznice »J. Destilacije drva d. d. Teslić«.

ŠUMSKO POLOVANJE U PODLIPNIKU.

Ovo preduzeće, koje je pod Upravom Direkcije drž. Rudarskih preduzeća u Sarajevu, zaposljava oko 250 radnika. Preduzeće ima i svoju željeznicu u duljini od 20 km, te je na istoj zaposleno oko 30 željezničara, dok su ostali većim djelom šumski radnici.

Dužnost i prava tih radnika propisalo je Ministarstvo Šuma i rudnika posebnim Radnim Ugovorom, kojim je regulirano radno vreme i ostali uslovi rada. Direkcija poslovanja međutim nepridržava se tih propisa, jer je većim djelom radnicima izplaćena manja dnevica nego što je ona predviđena rečenom Uredbom. Isto tako Direkcija se ne pridržava odredbi o 8 satnom radnom vremenu, te radnici budu na poslu iskorišćavani beskrajno dugo a da im se za taj rad plaća samo dnevica. Preduzeće ne plaća radnicima 50% više kako je to u Radnom Ugovoru odredilo samo Ministarstvo.

Konačno su radnici uvidjeli da su sami tome zlu krivi, jer do sada nisu vodili brigu o tome da se organizuju, i da si izaberu svoje zakonite predstavnike — Radničke povjerenike —, preko kojih bi tražili poštivanje odredbe izdate po Ministarstvu Šuma i Rudnika. U nedelju 24. septembra o. g. sazvali su konferenciju, na koju su pozvali Oblasnog sekretara Ujedinjenog Saveza željezničara i funkcionera Saveza drvodjelaca da se dogovore o tome kako da stupe u obranu za svoja prava. Sekretar USZJ drug Zupančić obiširno je prisutnima tumačio potrebu organizacije, jer samo na taj način radnicima će biti moguće braniti svoja prava i izvoštiti bolji život.

Posle izlaganja druga Zupančića, funkcioner Saveza Drvodjelskih radnika drug Bakarić, pozvao je sve drvodjelske radnike da stupe u svoj stručni Savez, i predložio da se izabere akcioni odbor kojemu bi bila dužnost da sve radnike ovoga preduzeća prikupi u organizaciju, da se nakon toga sazove osnivačka skupština.

Predlog druga Bakarića svi prisutni su jednoglasno primili te se je zaključilo da se do iduće nedelje upišu svi radnici i da se sazove osnivačka skupština u nedelju 1. oktobra.

Mi želimo puno uspjeha drugovima iz Podlipnika u radu za općenitu stvar radničke klase.

Konzumni pokret.

Nezadovoljni smo ovakvim radom naših zadruga.

Teškoće i nevolje nas biju sa svih strana, pa se svakud okrećemo i očekujemo, da ćemo bar s neke strane dobiti kakovu uputu, kako da se nevolja riješimo. Tuče nas neimaština-siromaštvo, slabe nam plate, a vrlo skupe namirnice, pa se, kao zadrugari, okrećemo našim zadrugama, da od njih dobijemo pomoć ili bar uputu, kako bi si pomogli. Čitamo »Željezničarski zadrugni vijesnik«. Nadamo se u njemu naći nešto, što ćemo moći korisno primijeniti u životu. Pa, evo, što čitamo u broju 9. od septembra o. o.:

Uvodni članak »Odlučni momenti u razvoju zadruga«. Kad eliminiiramo suvišni uvod u taj uvodni članak, te sve suviše fraze, koje su čak najvećim dijelom i nerazumljive, onda izlazi to: hoće g. pisac članka da prikaže, kako su rat i ekonomske krize »odlučni momenti u razvoju zadruga« i to u pozitivnom smislu, odnosno, da rat i ekonomske krize »nose u sebi klicu zadrugnog prosperiteta.«

Na čast bilo svakomu, ko misli opet kakovim rastom ili kakovom ekonomskom krizom da stvori »odlučan momenat za razvoj zadruga«.

Ali mi, kao zadrugari, čitali smo i čitamo i druge knjige i spise, gdje se piše o zadrugarstvu. Tako da spomenimo ovdje samo Kalendar Saveza Nabavljačkih Zadruga od god. 1932. U tom kalendaru, u članku »Konzumna zadruga službenika državnih željeznica u Zagrebu« piše gosp. X. Y., Zagreb, slijedeće: »Rat, koji je potresao narodnom privredom u njezinim temeljima, imao je teške i razorne posljedice i za zadrugno gospodarstvo. Mnoge je zadrugne prosto izbrisao, a drugima, kao i ovoj željezničarskoj konzumnoj zadrugi u Zagrebu, poremećajem snaga i odnosno u proizvodnji i potrošnji, nanio teške i sudbonosne nedaće, koje još i danas svjesni zadrugari svode na pravu mjeru u cilju potpune reorganizacije zadrugne, prema potrebama i duhu sadašnjice.«

I sami se najvećim dijelom sjećamo rada naših zadruga za vrijeme rata, pa smo pristupačniji vjerovanju u to, da je rat »imao teške i razorne posljedice i za zadrugno gospodarstvo«, nego da je bio »odlučan momenat u razvoju zadruga«.

Rat je bio sukob interesa raznih kapitalističkih organizacija, te je uništavao milijune života, nedužnih i ratom nezainteresovanih žrtava (u koliko im nije bio još jedini interes, da si gole živote spasu), a to, što su i mnoge kulturne tekovine najobilnijih žrtava rata stradale i propadale, bilo je imperalističkom kapitalizmu nešto sasvim sporenog. U toj strašnoj epizodi života čovječanstva, mogla je samo velika organizacija u formi države, da reguliše bar donekle odnose i ishranu gradjanstva. U Zagrebu je n. pr. funkcionisao »Dobrotvorni Odbor« kao zvanična institucija za prehranu željezničara, a njegove predstavnike je postavljala željeznička uprava — državna institucija.

Već 1921. god. počela je ekonomska kriza sa raznim valutarnim deflacijama. »Teške i beznadne gospodarske prilike« — da citiramo još iz spomenutog članka u kalendaru — »...dovele su zadrugu u gotovo beznadan položaj. Iz ovog teškog stanja pomoglo je zadrugu izvesti Ministarstvo Saobraćaja u Beogradu, koje je vodilo samostalno poslove zadrugne i finansiralo njezino poslovanje u najtežim časovima, sve do konca 1930. g. ...«. Dakle je opet bila intervencija države!

Povijest zadrugarstva kod nas, kazuje nam nešto sasvim drugo, nego nam to govore »stručnjaci«, koji nam se nameću, da nam prikažu, kako ne samo tehnika, kemija, industrija (ali naročita — ratna), medicina — naročito kirurgija, nego i literatura, umjetnost u zadrugarstvu, imaju da zahvale za svoj razvoj samo onim faktorima, koji su stvorili »najveću blagodat čovječanstvu«: rat i ekonomsku krizu.

Pa zar su kod nas za to zadrugna glasila, da propagiraju rat onda, kad sav kulturni svijet diže glas protiv rata?! — Zar je to zadrugna propaganda za mir?! —

Ne, gospodo, koji su se popeli na grbaču, pa nas i preko te zadrugne zapovedaju, i koji bi nas i opet, a za račun njihove ideologije, i u rat gurali, ne, nećemo više tako, borićemo se, da uzmognemo preko naših kulturnih tekovina čuti riječ kulture za napredak čovječanstva, a ne hvalospjeve ratu!

Svjesni zadrugar.

Izredni obćni zbor ljubljanskega podpornega društva.

Kakor je znano vsem članom Podpornega društva željezničkih uslužbenecv in upokojencev v Ljubljani, je članstvo takoj po zadnjem rednem obćnem zboru začelo akcijo v smislu društvenih pravil za sklicanje izrednega obćnega zbora. V najkrajšem času je bilo zbranih skoraj 2000 podpisov in društveno vodstvo je moralo ugoditi želji članov po sklicanju izrednega obćnega zbora, ki ga je določilo na dan 22. oktobra.

Društveno vodstvo pa je izigralo zahtevo članstva, ki je zahtevalo, da se vrši izredni obćni zbor na podlagi dosedanjih pravil, to je ob aktivnem sodelovanju vsega članstva, ki pride na obćni zbor, ker ne gre, da bi peščica ljudi (na zadnjem obćnem zboru je okoli 40 članov društva, torej niti polovica procenta vsega članstva) odločala o ukinitvi najvažnejše pravice članov, razpolaganju z milijonskim premoženjem ter višini posmrtnine.

Društveno vodstvo je sklicalo sedaj izredni obćni zbor po delegatih ter je razpis obćnega zbora objavilo edino na ta način, da ga je nabilo na notranji strani vrat društvenih prostorov.

Kako naj zvedo za ta obćni zbor člani zunanjih edinic?

Nehote se vsiljuje misel, da sedanje društveno vodstvo želi, da ne bi prišlo članstvo na ta izredni obćni zbor in da ne bi bilo treba polagati računa o »velikih uspešnih volilne borbe« in da ne bi bilo treba gledati starim članom v obraz, ki se jim je odvzelo vsako aktivno odločanje v društvu.

V informacijo članstvu objavljamo **Poziv na sklic izrednega obćnega zbora.**

Podpisano društvo željezniških uslužbenecv in upokojencev v Ljubljani sklicuje

IZREDNI OBĆNI ZBOR,

ki se bo vršil dne 22. oktobra 1933 ob 14. uri v dvorani hotela »Union«, po delegatih v smislu § 8 pravil.

Če ne bi bil obćni zbor ob določeni uri sklepčen, se vrši pol ure pozneje z istim dnevnim redom.

Dnevni red po zahtevi 1965 podpisov in dopisu akcijskega odbora:

1. Razveljavljenje sklepov obćnega zbora z dne 5. marca 1933 od 4. točke do zadnje točke dnevnega reda,
2. Volitev novega odbora,
3. Določitev posmrtnin,
4. Slučajnosti.

Za tajnika: Daneu m. p.

Predsednik: Škerjanc, m. p.

V vednost članstvu pa sporočamo, da so bile vložene pritožbe proti veljavnosti volitev tako na društveno vodstvo, kakor na Upravo policije in Bansko upravo ter enako tudi proti sklicanju izrednega obćnega zbora po delegatih z zahtevo, da naj se vrši obćni zbor ob sodelovanju vsega članstva, odnosno izvrše volitve delegatov pod nepristranskim vodstvom in nadzorstvom oblasti. M. U.

Postopanje bolniškega fonda.

Čudno obliko upravljanja je izvedel tako imenovani samoupravni humanitarni fond drž. železnic, ko je samoupravo predhodno suspendiral (odpravil) ter po diktatu humanitarno socialnega odseka Ministrstva saobraćaja odredil drugačne prispevke, nego jih uredba in pravilnik o bolniškem zavarovanju dopuščata. Že pretečenega julija meseca je bila upokojencem, ki so člani tega fonda, nezakonita namera centralne uprave humanitarnega fonda naznanjena. Odjeknilo je v njihovih vrstah, povedali so, da takih načinov uprave niso vajeni in **prosil** in **svetovali** so, da se naj od zgoraj nikar nezakonitosti ne vnašajo v samoupravno socialno institucijo, **ker je zakonita pot možna in edino dopustna**. Vendar to ni zaleglo. Kljub opominu je bilo v mesecu septembru pokojinam upokojencev, ki so člani bolniškega fonda, odtegnjeno 5,25%, čeprav je zakonito odtegniti dopušćeno samo 1,5%. Ker zakon o zaščiti delavcev v bolniško zavarovalne svrhe dopuščata najveć 3,5% odtegljaje, pa željezniška bolniška samouprava potom glavne skupščine doslej še niti na to ni pristala, je Centralna uprava humanitarnega fonda kršila tudi ta zakon. Centralna uprava humanitarnega fonda državnih železnic namreć 3%-ne odtegljaje uveljavlja **brez samoupravnega pristanka** že z aprilom za nazaj in misli svojo zamudo nadomestiti tako, da bo štiri mesece odtegovala kar 5,25%. Tako visok prispevek odtegovati v obće ni dopustno, vsled česar s pridujoćim prosimo **socialno ministarstvo**, da se za početje humanitarnega fonda državnih železnic nujno zanima ter ukrene vse potrebno, da se ne bodo kršile določbe zakona o zavarovanju delavcev.

KNJIGE »CANKARJEVE DRUŽBE«

izidejo te dni. Za 20 Din dobiš: **Koledar »Cankarjeve družbe«** za leto 1934; Ivan Molek: **Veliko mravljišće**, roman; Ivan Vuk: **Zgodbe ponižanih**; Sigma: **Naš svetovni nazor**.

Fakultativnim članom bolniškega fonda v vednost.

Na vprašanja od več strani, kaj je sedaj s prispevki fakultativnih članov za bolniško zavarovanje in liko je rešeno vprašanje, ali zamorejo tudi delavci nadaljevati fakultativno članstvo, sporoćamo vsem prizadetim sledeće:

Oblastni upravni odbor humanitarnega fonda pri direkciji državnih železnic v Ljubljani doslej ni nikdar sklenil, da se uvede za fakultativne člane 3% prispevek za bolniško zavarovanje.

Vsi naši sodrugi, ki so v upravnom odboru, stoje na stališću, da je tak ukrep uprave fonda (povećanje prispevka na 3%) nezakonit, ker zamore o povećanju ali zmanjšanju prispevka sklepati edino le glavna skupščina bolniškega fonda.

Z ozirom na to stališće, je upravni odbor bolniškega fonda v Ljubljani odstopil principiuelno pritožbo s. Kovaća centralni upravi v Beograd v kompe-

tentno rešitev zaćetkom julija 1933 in ko po preteku dveh mesecev centralna uprava še ni o tej pritožbi razpravljala, je zahteval, da se ta pritožba reši na prvi prihodnji seji.

Naši sodrugi bodo ukrenili vse potrebno, da se zadeva ugodno reši za upokojence in doseže spoštovanje obstojećega zakona.

Onim, ki niso podpisali izjav, da ostanjejo tudi pri povišanemu prispevku člani fonda, pa jim je kljub temu sedaj uprava fonda odtegnila nad 5% za bolniško zavarovanje, sporoćamo, da bodo lahko pri upravi fonda, čim pride definitivna rešitev centralne uprave, zahtevali črtanje in povrnitev preveć plaćanih prispevkov.

Tudi vloga glede fakultativnega članstva upokojenih delavcev leži že četrti mesec pri centralni upravi humanitarnega fonda in čaka na principiuelno rešitev.

Centralna uprava baje ne more redno rešavati zadev, ker ji baje primanjkuje izvežbanega pisarniškega osebja, čemur se upravićeno čudimo, ker je v pisarnah pri višjih instancah vse polno osebja na razpolago.

Razno.

Drakonske obsodbe v Rumuniji. Dne 15. februaria je prišlo povodom stavke rumunskih železnićarjev v delavnici Grivitza do spopada z vojaštvom, pri katerem je vojaštvo rabilo orožje in je bilo već železnićarjev ustreljenih. Da se opravići poraba strelnega orožja, so politične oblasti inscenirale velik proces in obtožile 91 železnićarjev radi upora in veleizdaje. Pri sodnijski razpravi je bilo 59 obtožencev oprošćenih, a 32 žrtev je bilo obsojenih skupno na 385 let prisilnega dela, torej povprećno vsak na 12 let teške jeće. Rumunsko delavstvo bo prestalo tudi to teško preizkušnjo in vztrajalo v boju.

Iz Nemćije. Kdor v Nemćiji ne trobi v Hitlerjev rog, ne sme računati na zaposlitev v državni službi. Tudi će je najboljši uslužbenec, dobi odlok, da je odušćen vsled suma protidržavnega udejstvovanja. Za take odloke ni treba nikake preiskave in nikakih dokazov, marveć zadostuje, da se to vpiše v odpušćitveni dekret, proti kateremu ni prave pritožbe. V Nemćiji vladajo pri železnici skoraj obupne razmere in si uprava pomaga s tem, da je uvedla v življenje tako zvano »prostovoljno službo«. Mladina, ki se mora javiti v to službo, ako hoće kdaj računati na kako zaposlitev, stanuje v izranžiranih željezniških vagonih ter mora delati za 30 pšenigov dnevno. Namen tega dela je poleg produkcije po najnižji ceni še utrjevanje mladine in pripravljanje za bodoćo vojno.

Koledar za leto 1934.

Te dni je izšel koledar za prihodnje leto, ki ima zelo bogato vsebino ter bo vsem železnićarjem res dober svetovalec v vseh važnejših vprašanjih.

Iz vsebine le nekaj najvažnejših zadev:

Prejemki vseh kategorij nastavljenega osebja — Razdelitev draginjskih razredov — Odmera dopusta — Način napredovanja — Pretanek službe — Draginjske doklade aktivnega osebja — Najvažnejše določbe delavskega pravilnika — Penzijski predpisi za delavstvo — Penzijski predpisi za nastavljeno osebje — Najvažnejši predpisi bolniškega fonda — Predpisi o voznih ugodnostih za osebje in rodbinske člane — Kdaj grem lahko v pokoj — Predpisi o rodbinskih pokojninah — Navodila in nasveti za sestavljanje prošenj — Ordinacije željezniških zdravnikov specialistov.

Poleg tega so v koledarju še odhodi in prihodi vlakov v Ljubljano, Maribor, Zagreb, Beograd, Subotico, dalje tabele Whitworthovega vijaka za profesioniste, vozne cene po kilometrih, turnus tabele, beležke.

Poleg splošnih članokov so objavljeni še članki za industrijske železnićarje, cestne železnićarje, pravilnik o članarini in članski pravici, seznam svobodnih strokovnih organizacij, delavskega tiska, konzulati in ostale potrebne stvari.

Vsak kupec je zavarovan za slučaj smrtne nezdode še za Din 500.—

Cena koledarja je le Din 10.— za komad ter priporočamo vsem železnićarjem, da si ga nujno nabavijo.

»Ujedinjeni železnićar«, Ljubljana — Delavska zbornica.